

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 59/14

Λουξεμβούργο, 10 Απριλίου 2014

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στις υποθέσεις C-58/13 και C-59/13
Angelo Alberto Torresi και Pierfrancesco Torresi κατά Consiglio dell'Ordine
degli Avvocati di Macerata

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Nils Wahl, το γεγονός και μόνον ότι ένας πολίτης επιλέγει να αποκτήσει τον τίτλο του δικηγόρου άλλου κράτους μέλους προκειμένου να επωφεληθεί από ευνοϊκότερη νομοθεσία δεν συνιστά κατάχρηση δικαιώματος

Η πρακτική κράτους μέλους να αρνείται σε υπηκόους του που απέκτησαν τον τίτλο σε άλλο κράτος μέλος την εγγραφή στο ειδικό τμήμα του μητρώου του δικηγορικού συλλόγου για δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο στην αλλοδαπή υπονομεύει την ορθή λειτουργία της οδηγίας και διακυβεύει τους σκοπούς της

Οι Ιταλοί πολίτες A. A. Torresi και P. Torresi απέκτησαν αμφότεροι στην Ιταλία πανεπιστημιακό τίτλο σπουδών Νομικής. Κατόπιν, ο τίτλος αυτός αναγνωρίστηκε στην Ισπανία ως ισότιμος προς τον ισπανικό τίτλο σπουδών Νομικής (*Licenciado en Derecho*). Τούτο τους έδωσε τότε το δικαίωμα να εγγραφούν ως «*abogado ejerciente*» στον δικηγορικό Σύλλογο Santa Cruz στην Τενερίφη. Μερικούς μήνες αργότερα υπέβαλαν αίτηση στο Δικηγορικό Σύλλογο Macerata, στην Ιταλία, για την εγγραφή τους στο ειδικό τμήμα του μητρώου του δικηγορικού συλλόγου για δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο στην αλλοδαπή. Οι αιτήσεις τους βασίζονταν στον ιταλικό νόμο¹ περί μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας για την εγκατάσταση δικηγόρων², η οποία επιτρέπει σε δικηγόρους να ασκούν το επάγγελμα υπό τον τίτλο καταγωγής σε άλλα κράτη μέλη.

Καθώς το διοικητικό συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου δεν έλαβε απόφαση εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, οι κ.κ. Torresi άσκησαν προσφυγές ενώπιον του εθνικού δικηγορικού συμβουλίου (Consiglio Nazionale Forense, CNF), το οποίο ρώτησε το Δικαστήριο εάν η οδηγία απαγορεύει στα κράτη μέλη να αρνούνται λόγω καταχρήσεως δικαιώματος την εγγραφή στο μητρώο ενός δικηγορικού συλλόγου, στο ειδικό τμήμα για δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο στην αλλοδαπή, υπηκόων του οι οποίοι εντός συντόμου χρονικού διαστήματος από την απόκτηση του επαγγελματικού τους τίτλου σε άλλο κράτος μέλος επιστρέφουν στο κράτος μέλος καταγωγής τους.

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Nils Wahl κατ' αρχάς εξηγεί γιατί το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα επί της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το CNF. Μολονότι το CNF συγκροτείται από δικηγόρους και αποφαινεται επί των αιτήσεων δικηγόρων για την εγγραφή τους στο μητρώο του δικηγορικού συλλόγου, εντούτοις γίνεται δεκτό ότι είναι αρκούντως ανεξάρτητο και αμερόληπτο, καθώς υπάρχουν συγκεκριμένες δικονομικές εγγυήσεις. Συνεπώς, το CNF πληροί τα αυτά κριτήρια με τα εθνικά δικαστήρια και, ως εκ τούτου, δύναται να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα επί ζητημάτων δικαίου της Ένωσης.

Όσον αφορά την ουσία της υποθέσεως, ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι, κατά πάγια νομολογία, οι πολίτες δεν δύνανται να επικαλούνται τους κανόνες της Ένωσης καταχρηστικά ή καταστρατηγώντας τους. Η διαπίστωση της καταχρηστικότητας προϋποθέτει τον συνδυασμό **αντικειμενικών περιστάσεων** (παρά την τυπική τήρηση των προϋποθέσεων που θέτουν οι

¹ Νομοθετικό διάταγμα 96 της 2ας Φεβρουαρίου 2001. Για να ασκήσουν το επάγγελμα του δικηγόρου στην Ιταλία υπό τίτλο κτηθέντα στη χώρα καταγωγής, οι υπήκοοι των κρατών μελών υποχρεούνται να υποβάλουν αίτηση, στην περιφέρεια όπου έχουν τη μόνιμη κατοικία ή την επαγγελματική έδρα τους, για την εγγραφή τους στο ειδικό τμήμα του μητρώου του δικηγορικού συλλόγου για δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο εκτός Ιταλίας.

² Οδηγία 98/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, για τη διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος (ΕΕ L 77, 14/03/1998, σ. 36–43).

κανόνες της Ένωσης, ο σκοπός των κανόνων αυτών δεν επιτεύχθηκε) και ένα **υποκειμενικό στοιχείο** (τη βούληση του ενδιαφερόμενου να αποκομίσει όφελος από τους κανόνες της Ένωσης, δημιουργώντας τεχνηέντως τις προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες για την απόκτησή του).³ Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει εάν συντρέχουν αυτά τα δύο στοιχεία βάσει των κανόνων του εθνικού δικαίου, αρκεί έτσι να μη θίγεται η αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι σκοπός της οδηγίας είναι να διευκολύνει την επί μονίμου βάσεως άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου σε άλλο κράτος μέλος, διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκαν τα επαγγελματικά προσόντα. Το δικαίωμα των πολιτών κράτους μέλους να επιλέξουν το κράτος μέλος εντός του οποίου επιθυμούν να αποκτήσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα είναι συμφυές με την άσκηση, εντός μιας ενιαίας αγοράς, των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνουν οι Συνθήκες της Ένωσης.

Η οδηγία εναρμόνισε πλήρως τις προϋποθέσεις για την άσκηση του δικαιώματος αυτού. Η προσκόμιση στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής (στην παρούσα υπόθεση: στην Ιταλία) του πιστοποιητικού εγγραφής σε δικηγορικό σύλλογο του κράτους μέλους καταγωγής (στην παρούσα υπόθεση: της Ισπανίας) αποτελεί τη *μόνη προϋπόθεση* από την οποία είναι δυνατόν να εξαρτάται η εγγραφή του ενδιαφερόμενου στα μητρώα του κράτους μέλους υποδοχής, κατόπιν της οποίας αποκτά το δικαίωμα να ασκεί εντός του τελευταίου το επάγγελμα υπό τον επαγγελματικό του τίτλο καταγωγής. Είναι άνευ σημασίας κατά την οδηγία το ότι ο δικηγόρος έχει την ιθαγένεια του κράτους μέλους υποδοχής. Πράγματι, σκοπός του νομοθέτη της Ένωσης δεν ήταν να επιτρέψει στα κράτη μέλη να προβαίνουν σε αντίστροφη δυσμενή διάκριση μέσω της μη αναγνώρισεως στους υπηκόους τους των δικαιωμάτων που απονέμει η εν λόγω οδηγία.

Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι η οδηγία 98/5 δεν επιτρέπει την εξάρτηση της εγγραφής ενός δικηγόρου σε δικηγορικό σύλλογο του κράτους μέλους υποδοχής από την εκπλήρωση άλλων υποχρεώσεων (όπως η πραγματοποίηση συνεντεύξεως για την εκτίμηση του εάν διαθέτει επαρκή γνώση της γλώσσας ή η πραγματοποίηση πρακτικής ασκήσεως για ορισμένο χρονικό διάστημα ή άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος στο κράτος μέλος καταγωγής). Εάν δεν απαιτείται οποιαδήποτε προηγούμενη πρακτική άσκηση για την άσκηση του επαγγέλματος, παραδείγματος χάριν, του «abogado» στην Ισπανία, ουδείς λόγος υφίσταται να απαιτείται η πραγματοποίησή της για την άσκηση του επαγγέλματος υπό τον ίδιο επαγγελματικό τίτλο («abogado») σε άλλο κράτος μέλος.

Συναφώς, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι ο δικηγόρος επιδιώκει να επωφεληθεί από μια ευνοϊκότερη νομοθεσία στην αλλοδαπή ή ότι η αίτησή του για εγγραφή υποβάλλεται εντός συντόμου χρονικού διαστήματος μετά την απόκτηση του επαγγελματικού τίτλου στην αλλοδαπή.

Συνεπώς, ο γενικός εισαγγελέας είναι της γνώμης ότι **μια πρακτική όπως η ιταλική ενδέχεται να παρεμποδίσει, σε αυτό το κράτος μέλος, την απρόσκοπτη λειτουργία του συστήματος που θεσπίζεται με την οδηγία 98/5 και, ως εκ τούτου, να θέσει σε σοβαρό κίνδυνο τους επιδιωκόμενους με αυτήν σκοπούς.**

Πάντως, ο γενικός εισαγγελέας τονίζει ότι, εάν οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής, σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, έχουν υπόνοιες περί της υπέρξεως δόλιας συμπεριφοράς και, κατόπιν ενδελεχούς εξετάσεως, διαπιστώσουν ότι συντρέχουν τόσο τα αντικειμενικά όσο και τα υποκειμενικά στοιχεία του πραγματικού της καταχρήσεως δικαιώματος, δεν απαγορεύεται να απορρίψουν μια αίτηση λόγω καταχρήσεως δικαιώματος. Για αυτές τις ειδικές περιπτώσεις, η οδηγία προβλέπει επίσης τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος συνεργασίας στις αρχές του κράτους μέλους όπου αποκτήθηκε ο τίτλος.

Ο γενικός εισαγγελέας συμπεραίνει, επομένως, ότι **η οδηγία για την εγκατάσταση των δικηγόρων απαγορεύει την πρακτική κράτους μέλους να αρνείται λόγω καταχρήσεως δικαιώματος την εγγραφή στο μητρώο δικηγορικού συλλόγου, στο ειδικό τμήμα για δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο στην αλλοδαπή, υπηκόων του οι**

³ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 2006, [C-255/02](#), Halifax κ.λπ.

οποίοι εντός συντόμου χρονικού διαστήματος μετά την απόκτηση του επαγγελματικού τους τίτλου σε άλλο κράτος μέλος επιστρέφουν στο κράτος μέλος καταγωγής τους.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582